

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610 - **13749864**
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

07 Ekim 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından Bakanlığımıza yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

**SAMSUN MİLLETVEKİLİ
SAYIN MURAT ÇAN'IN
TBMM 7/27651 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLAR**

7/27651
GK 156

SORULAR

27 Nisan 2025 tarihinde Samsun ilinin Canik ilçesinde, Samsun-Ordu karayolunun Toptepe Mahallesi sınırları içinde kalan bir bölümünde heyelan meydana gelmiş ve dağdan kopan toprak ve kaya parçaları akaryakıt istasyonunun oto yıkama kısmına düşerek, üç kişinin hayatını kaybetmesine , bir kişinin ise yaralanmasına sebep olmuştur. Olayın ardından başlatılan adli tahkikat sürecinde, olayın yaşandığı noktadaki akaryakıt istasyonunun sahibi ve mesul müdürü gözaltına alınmıştır.

Genelde Samsun ilinin tamamına yakını, özelde ise bu son olayın meydana geldiği Canik ilçemizin Toptepe Mahallesi, jeolojik yapısı, yağış rejimi ve yüksek eğimli arazilerin varlığı sebebiyle heyelan yönünden ciddi riskler barındırmakta ve bahse konu alanda sıklıkla heyelan yaşanmaktadır.

Jeolojik, jeomorfolojik ve iklimsel koşulların yanı sıra bölgede, plansız şehirleşme uygulama ve politikaları, altyapının yetersiz ve düzensiz oluşu, ilgili mevzuat hükümlerine aykırı ve mühendislik hizmetinden yoksun yapılaşma faaliyetleri, yanlış arazi kullanımı gibi insan kaynaklı kusurların da heyelan aktivitelerini tetiklediği somut bir gerçektir.

Hal böyle iken, heyelan riskinin çok yüksek olduğu bir alana AVM, oto yıkama ve akaryakıt istasyonu ruhsatı verilmiş olması ve aynı güzergahta ve aynı risk kategorisinde daha birçok işletmeye inşa izni ve yapı ruhsatı verilmesi, adeta felakete davetiye çıkarmaktır.

Bu tespit ve değerlendirmelerden hareketle;

- 1- İmar planları oluşturulurken ve yapılaşma öncesi, bölgenin doğal tehlike analizleri yapılmış mıdır? Şayet bu çalışma yapıldı ve heyelan riski tespit edilmiş ise bu duruma ilişkin hangi önlem ve çalışmalar yapılmıştır?
- 2- Söz konusu hat üzerinde bulunan ve yüksek heyelan riski barındıran noktalarda kaç yapı ve işyeri yer almaktadır?
- 3- Yüksek risk taşıyan ve son heyelanın meydana geldiği bu bölgenin imar planları hangi tarihte onaylanmış, hangi tarihte uygulamaya konmuş ve AVM, oto yıkama ve akaryakıt istasyonu yapımı için verilen izin ve ruhsatlar, hangi tarihte ve hangi mevzuat hükümleri çerçevesinde verilmiştir?
- 4- Heyelan riski taşıdığı halde bölgede AVM, oto yıkama ve akaryakıt istasyonu inşaatı yapımı ve işletmesine ilişkin izin ve ruhsatları onaylayan mülki ve mahalli idare hakkında hangi adli ve idari işlemler tesis edilmiştir?

CEVAPLAR

Samsun İli sınırlarını kapsayan alanda Bakanlığımızca onaylı Samsun-Çorum-Tokat Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı bulunmaktadır.

Çevre Düzeni Planı-Plan Hükümleri'nin "1.4 GENEL HÜKÜMLER" başlığı altında; "1.4.15 Plan sınırları içerisinde, Nazım ve Uygulama İmar planı çalışmalarında afet riskinin (deprem, sel, heyelan gibi) değerlendirilmesi, "Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkında Yönetmelik" hükümleri uyarınca yerleşime esas jeolojik / jeoteknik etütlerin yaptırılması zorunludur." hükmü yer almakta olup, alt ölçekli planlama çalışmalarının, imar planına esas jeolojik-jeoteknik etüt çalışması kapsamında belirlenen tüm risk unsurları göz önünde bulundurularak yürütülmesi zaruridir.

1 Numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102/1. Maddesi'nin (d) bendine göre; "Risk yönetimi ve sakınım planlarının yapılmasına ve onaylanmasına ilişkin kuralları belirlemek ve izlemek, plana esas jeolojik ve jeoteknik etütleri yapmak, yaptırmak ve onaylamak" görevi Bakanlığımıza verilmiştir.

Afete duyarlı planlama yaklaşımında; yerleşim alanlarında yapılacak İmar Planı'na Esas Jeolojik-Jeoteknik / Mikrobölgeleme Etütleri ile afet tehlikelerinin ve risklerinin önceden belirlenerek yerleşime uygunluk durumunun net olarak ortaya konulması, tüm doğa kaynaklı afet riskleri dikkate alınarak planlama yapılması, sürdürülebilir ve yaşanabilir alanlar yaratmaya dönük çalışmalar yapılması Bakanlığımızın en öncelikli hedeflerindendir.

Yerleşim alanlarının seçimi ve mekansal planlama çalışmaları yapılmadan önce afet tehlikelerini belirleyen Jeolojik-Jeoteknik veya Mikrobölgeleme Etütleri yapılarak yerleşim alanlarının "yerleşime uygunluk durumu" ortaya konulmaktadır. Jeolojik-Jeoteknik Etütleri kapsamında yürütülen sondaj çalışmaları, jeofizik çalışmalar, paleosismoloji çalışmaları ve çeşitli laboratuvar analizleri ile yerleşime açılacak alanlardaki afet tehlikeleri tespit edilerek hangi bölgelerin "yerleşime uygun alan" hangi bölgelerin "yerleşime uygun olmayan alan" olduğu belirlenmektedir.

Yapılan arşiv incelemelerinde; bahse konu alanın, 16.12.2020 tarihinde Samsun Valiliği (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü) tarafından onaylanan, "Samsun İli Canik İlçesi Sınırları İçindeki Yaklaşık 1537,83 Hektarlık Alanın İmar Planına Esas Jeolojik-Jeoteknik Etüt Raporu"nun sınırları içinde yer aldığı belirlenmiştir. Bakanlığımızca onaylanmış olan bu raporda, söz konusu alanın yerleşime uygunluk açısından Önemli Alanlar 2.3 (ÖA-2.3): Önlem Alınabilecek Nitelikte Heyelan ve Kaya Düşmesi (Kompleks Hareket) Sorunlu Alanlar olarak değerlendirildiği belirlenmiştir. Raporun, Bakanlığımızın 08.09.2011 tarih ve 2011/09 sayılı Genelgesi kapsamında Samsun Valiliği (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü) onaylanmasına müteakip, 16.12.2020 tarih ve 35370 sayılı yazı ile "... imar planı ile ilgili iş ve işlemlerde bu rapordaki hususlara uyulması gerekmekte olup, raporda belirtilen önlemlerin alınmasından ilgili idare sorumludur" ibaresi ilgili kurumlara gönderildiği belirlenmiştir.

İmar Planı'na Esas Jeolojik-Jeoteknik ve Mikrobölgeleme Etüt Raporları'nın hazırlanmasına ilişkin usul ve esasları belirleyen Mülga Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nın 19.08.2008 tarih ve 10337 sayılı Genelgesinde; Önemli Alanlara ilişkin "Çalışma alanı içinde doğal afet tehlikeleri ve/veya jeolojik-jeoteknik özellikleri nedeniyle yerleşime uygunluğu etkileyebilecek, belirli önlemleri yapılaşma öncesi ve/veya esnasında almak şartıyla planlamaya ve yapılaşmaya gidilebilecek alanlar olarak düşünülmeli,

önlem alınması gereken konular, nedenleri ve alınması önerilen önlemler alt başlıklarda verilmelidir. Temel ve zemin etütlerine atıflarda bulunulmalıdır." tanımlaması yer almaktadır.

Samsun Valiliği (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü) tarafından onaylanan raporda; bu tanımlamalara uygun olarak, inceleme alanında gelişebilecek olası heyelan tehlikesi önemle vurgulanarak, zemin ve temel etüt çalışmalarında alınacak mühendislik önlemlerinin belirlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Buna göre yapılaşma öncesi hem İmar Planı'na Esas Jeolojik-Jeoteknik ve Mikrobölgeleme Etüt Raporları'nda belirtilen önlemlerin, hem de parsel bazındaki detaylı çalışmalara dayalı statik projeye altlık olarak hazırlanacak Zemin ve Temel Etütleri'nde belirlenen önlemlerin alınması gerekmektedir.

Bu kapsamda; söz konusu alan ve çevresine yönelik mevzuatımıza uygun olarak hazırlanıp onaylanan İmar Planı'na Esas Jeolojik-Jeoteknik Etüt Raporu'nda, olası stabilite sorunları önceden öngörülmüş ve bu tehlikelere karşı alınacak mühendislik önlemlerin hazırlanacak zemin ve temel etütleri aşamasında alınması gerektiği " Yerleşime Uygunluk" ile "Sonuç ve Öneriler" başlığı altında ayrıntılı olarak belirtilmektedir.